

ẢN TƯỢNG SA PA

Sapa là một huyện nhỏ của tỉnh Lào Cai, nằm ở độ cao 1.600 mét so với mặt nước biển, nhiệt độ trung bình năm từ 15 đến 18 độ C. Miền đất có địa hình chủ yếu là đồi núi này là nơi cư trú của đồng bào các dân tộc anh em như: Mông, Tày, Giao, Giáy... Mỗi dân tộc đều có tiếng nói, phong tục tập quán riêng, tất cả cùng tạo nên một bức tranh văn hóa đa dạng và sống động.

Theo nhiều tài liệu nghiên cứu, trong đó sách *"Non nước Việt Nam"* khi nhắc đến Sapa cũng chép rằng: *"...nằm xen giữa rừng đào thơ mộng và những rừng sa mu là những biệt thự cổ kính xen cùng biệt thự hiện đại kiến trúc theo kiểu phương tây, khiến cho thị trấn mang nhiều dáng dấp của Châu Âu. Từ thị trấn Sapa nhìn sang phía Tây là dãy Hoàng Liên Sơn, bốn mùa sương giăng buổi sớm..."*. Những yếu tố thiên tạo và nhân tạo ấy đang là điều kiện để Sapa phát triển ngành du lịch. Ở vùng cao, chợ không chỉ là nơi thông thương hàng hóa mà còn là nơi kết giao tình cảm cộng đồng và sinh hoạt văn hóa. Lên Sapa, gặp buổi chợ phiên, hàng hóa căng đầy trong quán chợ. Đủ thứ nhu yếu phẩm như mận, mơ, đào, mận, măng khô hay những tấm phà của người Thái, những tấm vải thổ cẩm sắc sỡ sắc màu của người Mông.... Và cũng là ngày nam thanh và nữ tú ăn bận bộ đồ đẹp nhất xuống chợ mong tìm cho mình mỗi lương duyên. Cứ như thế, ngày tháng cứ mãi miết trôi còn văn hóa chợ đã trở thành nét riêng độc đáo và đầy ý nghĩa của đồng bào các dân tộc vùng cao.

Một ngày ở Sapa cũng có đủ bốn mùa thời tiết. Sáng là mùa xuân, trưa là mùa hạ, chiều là mùa thu và đêm xuống là mùa đông. Phải chăng, cũng vì lẽ đó mà năm xưa người Pháp đã chọn Sapa để xây dựng những khu biệt thự dành để nghỉ ngơi và ngoạn cảnh. Một chốn mây núi phong tình, núi áp ôm mây, mây áp núi. Chỉ vậy thôi cũng đã là nguồn thi hứng bất tận của thi ca. Vậy mà Sapa vẫn còn nhiều câu chuyện truyền kỳ, có thác bạc, cầu mây... Bao đời nay, tên đất tên làng có thể đổi thay theo thời thế, nhưng người Sapa vẫn cứ mãi ở nơi đây, thế hệ sau tiếp nối thế hệ trước gìn giữ cơ nghiệp tổ tiên. Họ lấy núi rừng là nguồn cung cấp thức ăn và hoa trái. Họ cũng vào rừng lấy gỗ, lấy mây về để làm nhà, che nắng che mưa.

Người Mông có câu tục ngữ: *"Muốn biết người tốt xem gác bếp, muốn hay người đẹp thì xem áo quần"*. Sự khéo léo trong dệt vải, thêu hoa văn cũng là thước đo giá trị của phụ nữ:

*"Gái đẹp không biết làm lanh cũng xấu
Gái xinh chưa biết cầm kim là hư."*

Theo lệ của người Mông, các thiếu nữ khi đến tuổi trưởng thành phải tự thêu cho mình váy áo để mặc trong ngày về nhà chồng. Tập quán của người Mông cũng đánh giá tài năng, vẻ đẹp của người phụ nữ qua khả năng thêu thùa bộ trang phục mặc trong ngày cưới. Thuở sơ khai, những tấm vải, bộ váy còn được dệt và trang trí một cách đơn giản. Về sau, từ những củ cây rừng họ đun nấu, chắt lọc tạo thành đủ thứ màu sắc. Cũng từ đây, bộ trang phục được thêu dệt ngày càng công phu các họa tiết hoa văn.

*"Lón lên anh theo cha đi cày
Theo anh vào rừng săn thú
Lón lên em theo mẹ tập thêu
Theo chị nhuộm chàm, in hoa văn trên váy mới."*

Cứ như thế, mẹ nối nghiệp bà, con nối nghiệp cha, lễ tục được giữ gìn và truyền dạy cho muôn đời con cháu.

Một trong những nét vẽ mà thiên nhiên và con người cùng tạo tác nên bức tranh Sapa đẹp đến băng khuâng trong cái đứt nối, chấm phá hữu hạn và vô hạn là dòng suối và những cây cầu heo hút cheo leo. Nhưng cũng

chính sự cheo leo ấy đã tạo ra cho bạn, cho tôi những tua du lịch mạo hiểm đầy kỳ thú và hấp dẫn. Nằm cách trung tâm huyện lỵ không xa, bản Thanh Long còn nguyên nét hoang sơ của đất trời ngày khai lập. Những con người ở đây luôn hào phóng, sẵn lòng đón bạn, đón tôi. Phong cách vùng cao, và tục đón khách thật là hi hữu. Mọi người cùng xuống bếp tự chế biến cho mình những món đồ yêu thích. Trong bầu không khí chung, mọi người cùng hòa đồng trong tình cảm giao lưu. Dù bạn có ở tận phương tây xa xôi thì cũng tập nấu bếp, làm nem, thử cuộc sống của vùng cao.

Cách thị trấn Sapa không xa, nằm trong thung lũng Mường Hoa, rải rác xen giữa những thửa ruộng bậc thang là một bãi đá cổ rộng chừng 8 km². Năm 1925 người ta đã phát hiện và lên đây nghiên cứu. Các nhà khảo cổ chứng minh đây là một di sản của cư dân Việt cổ. Với hơn 200 hòn đá kích thước khác nhau, hòn lớn nhất dài chừng 15 mét, rộng 6 mét. Người xưa đã để lại trên đó nhiều lớp trạm khắc như: tranh tả thực, hoa văn trang trí, hình người, nhà sàn, cảnh sinh hoạt làng bản và nhiều dấu hiệu có thể là chữ viết của người xưa. Theo phỏng đoán thì đó chính là bức tranh toàn cảnh một cộng đồng thu nhỏ, có thực suy, và cả những khát khao, mong mỏi về một cuộc sống thanh bình của người xưa. Sách *"Non nước Việt Nam"* có đoạn chép: *"Sapa không chỉ giàu về tài nguyên thiên nhiên, nhiều cảnh đẹp mà còn là nơi đất đai màu mỡ, có đông các dân tộc anh em cùng chung sống"*. Như vậy, với văn nhân thì Sapa là nhạc, là thơ, là nguồn cảm hứng sáng tạo, với con người thì nơi đây là mảnh đất sinh cơ, còn với du khách thập phương thì Sapa mãi là điểm dừng chân và khám phá.

Sapa giờ đây nhiều nét mới đổi thay. Trên độ cao 1.600 mét, một thị trấn nhỏ đã khang trang. Một lần tới Sapa, bạn nhớ ghé nhà thờ để chứng kiến buổi lễ cầu kinh của những con người xứ núi. Một lần gặp lại Sapa, đâu không được nhìn cảnh tuyết rơi thì cũng chưa hẳn đã hoài công sức. Bởi những con người xứ núi luôn hào phóng và mở lòng đón bạn. ấn tượng Sapa, một thành phố của cao nguyên sương giăng và mây trắng. Quá khứ hôm qua, hiện tại hôm nay còn mãi âm vang, như bản trường ca không bao giờ ngưng nghỉ về thiên cảnh, về nhân cảnh và về những con người dung dị của Sapa.